

Avfallstaxa 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige i Arboga föreslås besluta

att anta förslag om att ge Vafabmiljös direktion möjlighet att vid behov besluta om uppräknig av taxan med 2% varje år från 1 januari 2025.

eller

att taxan för avfallshantering höjs med 2% för 2025.

eller

att avfallstaxa för 2025 lämnas oförändrad för Vafabmiljös kunder i Arboga kommun samt att mellanskillnaden i taxeintäkt och extra kostnader för kommunalförbundet med anledning av separat hantering för Arbogas invånare ersätts förbundet av kommunen.

Sammanfattning

Den gemensamma taxan har gällt sedan den första januari 2020. Under 2023 identifierades ett flertal förändringar i sak som behövde korrigeras. Dessutom behövde intäkterna höjas för att möta ökade kostnader. Ny gemensam taxa för 2024 har beslutats i samtliga kommuner. I samband med detta beslut föreslog även Direktionen kommunerna att besluta om en årlig justering på 2% för att möta ökade kostnader. Inflationsmålet bedömdes vara en rimlig ökning som motsvarar generella kostnadsökningar.

Enligt § 12 i Förbundsordning står att i den mån kostnader inte täcks på annat sätt så ska de erläggas av medlemmarna. För det fall en kommun inte vill anta den gemensamma taxan behöver således den kommunen täcka de kostnader som förbundet har med anledning av de kunder i den kommunen beslutet gäller.

Ett av syftena med att bilda förbundet var även att kunna dra nytta av de fördelar det medför att tillhöra en större organisation. För att uppfylla detta syfte beslutades att inom förbundet ha en gemensam taxa och renhållningsordning. För det fall någon kommun inte vill ha samma taxa som övriga medlemmar driver det såväl systemtekniska som personella kostnader. Dessa behöver ersättas av den kommun som väljer att inte ha samma taxa och renhållningsordning.

Ärendebeskrivning

Höjning med 2%

Sedan den gemensamma taxan trädde i kraft den 1 januari 2020 har synpunkter och förbättringsförslag samlats in löpande. Inför Taxa 2024 beslutades om ett flertal förändringar i taxan med anledning av nya krav i lagstiftning, korrigering av felaktigheter samt ökad nytta för kunden.

Dessutom lades ett förslag fram om att höja taxan med 2% vid början av varje kalenderår från och med den 1 januari 2025. Procenten som föreslogs utgår från statens inflationsmål om 2%. Denna ökning ska då täcka generella kostnadsökningar så som drivmedel, köp av tjänster, lönekostnader mm. Att redan nu kunna förutse detta behov skapar en ökad förutsägbarhet för såväl förbundets kunder (däribland de kommunala bostadsbolagen som ofta vill veta kostnader för avfallshantering tidigt under åren), politiker i kommunstyrelse, kommunfullmäktige som förbundet. Det är även en form av effektivisering inom förbundet och förenkling hos kommunerna då beslut om taxeändring behöver beslutas i samtliga kommunfullmäktige och dessförinnan kommunstyrelse i alla tolv medlemskommuner. Att endast höja taxan med 2% per år medför en automatisk effektivisering av förbundets verksamhet då många stora och utökade lagkrav kräver mycket utveckling av förbundets verksamhet såsom fastighetsnära insamling av förpackningar, lakvattenhantering etc. Utöver detta är förbundet inne i en expansiv fas där vi under de närmaste åren ska genomföra Återbruk 2.0 som innebär byggnation av nya återbruk och ombyggnation av befintliga för en halv miljard på 10 år. För det fall förbundet gör positivt resultat inom det kommunala uppdraget avsätts överskottet i en så kallad resultatutjämningsfond. Denna fond utgör en skuld till kollektivet och kan användas som buffert om förbundet något år gör ett negativt resultat. Medel i resultatutjämningsfonden kan inte ligga där över lång tid. Om förbundets ekonomiska resultat blir positivt över tid kommer ingen höjning av taxan att genomföras. Här kommer en dialog löpande föras i såväl Direktionen som med Medlemsrådet där Kommunstyrelseordförande finns representerad.

Denna förutsägbarhet när det gäller nivån på taxan skapar utrymme för förbundet och kommunen att arbeta med innehållet av tjänster i taxan. Dessa kommer fortsatt behöva beslutas i kommunfullmäktige.

Konsekvenser av uteblivet beslut om höjning

En av drivkrafterna för kommunalförbundets bildande var att effektivisera verksamheten för att i högre utsträckning klara kommande krav. I Konsortialavtalet punkt 2 anges följande:

Mot bakgrund av de framtida utmaningarna är målsättningen med kommunernas samverkan inom avfallsområdet att möjliggöra att medlemskommuner på sikt ska ha en gemensam renhållningsordning och renhållningstaxa och en effektiv samordning av hela avfallsverksamheten i regionen.

För det fall en medlem i förbundet väljer att inte anta beslut om uppräknings varje år och därmed inte per automatik ha gemensam taxa med övriga kommuner finns två alternativ.

Årligt beslut om höjd taxa med 2%

Kommunen kan varje år besluta i Kommunfullmäktige om en höjning av taxan på 2% inför kommande år. Detta beslut behöver förbundet ha senast 31/3 varje år.

Oförändrad taxa i 2024 års nivå

Om kommunen väljer att inte fatta beslut om vare sig årlig höjning eller nytt beslut om taxa varje år blir konsekvensen att kommunens taxa kommer skilja sig från övriga medlemmars. I förbundsordningens § 12 anges följande:

Kostnaderna för förbundets verksamhet ska i första hand täckas av de taxor och avgifter för insamling och behandling av avfall som respektive medlems kommunfullmäktige fastställer (renhållningstaxor) samt förbundet fastställer (mottagningstaxor och andra avgifter för tjänster).

Medlemmarna har enligt lag ekonomiskt ansvar för förbundets förbindelser. Förbundet ska dock genom överenskommelse med medlemmarna söka balans i förbundets ekonomi.

Kostnaderna för förbundets verksamhet ska i den mån de inte täcks på annat sätt erläggas av medlemmarna.

Det betyder att om en medlem i förbundet väljer att inte anta den taxa som krävs för att uppnå en ekonomi i balans behöver den medlemmen på annat sätt ersätta förbundet för både utebliven taxeintäkt och de extra kostnader detta medför då den effektivitet som eftersträvades vid förbundets bildande ej kan uppnås. Dessa kostnader kommer att preciseras mer om detta alternativ väljs men uppgår till nedanstående storleksordningar.

Utebliven taxeintäkt för Arboga kommun för det fall taxan ej räknas upp med 2% uppgår för de närmaste tre åren till följande:

	2025	2026	2027
Utebliven årlig taxehöjning 2%	378 000	763 000	1 156 000

IT-miljön behöver byggas om. Då beslut om gemensam taxa fattades inför 2020 byggdes förbundets IT system i enlighet med uppdraget. IT systemet är därför byggt så att strukturen för taxorna är lika i alla kommuner. För att bryta ut en kommun kräver det insatser från såväl vår egen IT enhet som vår systemleverantör. Kostnader för att bygga om strukturen beräknas uppgå till 300 000 SEK.

Därtill tillkommer **ökade administrativa kostnader** i många delar av organisationen så som kundservice, IT, ekonomi, planering och dialog med kommuner. Dessa löpande kostnader får preciseras i efterhand men väntas uppgå till ungefär 500 000 SEK per år. Detta motsvarar ungefär en heltidstjänst vilket vi tror kan vara i underkant.

Utöver ombyggnation av IT-miljön tillkommer **löpande systemtekniska kostnader**, så som uppgraderingar och andra förändringar tex med anledning av ändrade tjänster i taxan. Det är en tjänst

vi kommer köpa av vår systemleverantör, i nuläget EDP. Även här får vi återkomma med ytterligare precision längre fram men de väntas uppgå till minst 100 000 SEK per år.

Eventuellt kan även **ruttoptimeringen** för de bilar som hämtar avfallet påverkas om man bryter ut en kommun från de övriga i systemen. Även detta medför i så fall extra kostnader som kommunen behöver ersätta förbundet. Vi vet i dagsläget inte om det blir så och därför inte heller storleken på eventuell kostnad.

Sammantaget kommer kostnader utöver skillnaden i taxeintäkt uppgå till 300 000 SEK i engångskostnad och minst 600 000 SEK i löpande kostnader varje år.